

1.

ARCHA
∇ H J ∅ ∇

**Tereza
Semotamová**

Dumka

Malenisko, ach malenisko, co ti mám povědět? Poslouchám šum listí a dívám se do krajiny, která je tu obzvlášť půvabná. I lid je tu půvabný. Ale velmi svérázný. Říká se tu „sprostný“, což nejspíš znamená ještě prostější než prostý a ještě svéráznější než svojský. I já se tu stávám sprostnější a svéráznější. Stoupám nahoru. Křížová cesta není žádná křížovka. Cílem je meditace.

1. zastavení – Zámek

Sedím v královské komnatě zabalená v přechozu, piju čaj z hrnce. Ano, z hrnce, ne z hrnku, protože hrnky tady jsou moc malé a mně je trapné si říct o větší. Přitom říct si tu můžu o všechno, je o mě dobře postaráno.

Listuju románem Vyšlapaná čára Sary Baume, v němž hledám jednu větu.

Hrdinka se zabývá focením mrtvých zvířat a posunováním předmětů denní i vzácné potřeby, které zbyly v domku po zemřelé babičce, a zaznamenáváním svých titěrných duševních pohnutí. Zůstává po ní vyšlapaná čára.

I já takto posedle pozoruju svoji vyšlapanou čáru. Cím je tento okamžik pozoruhodný? Proč jej zaznamenávám?

Tím, že tady takhle sedím a intenzivně bořím nos do knihy, a také tím, že je to něco, čemu by se Sara, myslím, velmi pousmála. Její kniha vypráví příběh polochoromyslné dívky, která nedovede žít, a tak se uchýlí do venkovského domku po své babičce a tam jen tak přežívá dny. Jsem na straně sto padesát a zatím

se vůbec nic nestalo, přitom se jí pořád něco děje. Hledám dál v knize tu větu, co mě jednou velmi uklidnila. Doufám, že by třeba mohla uklidnit i vás. Kamínek ke kamínku do mozaiky hrůzy a krásy tohoto světa. My všichni jsme ty kamínky a literatura, respektive umění vůbec, je sponka, která to všechno spíná.

2. zastavení – Večer je večer

Všude je tma, proto všude rozsvěcím. Bojím se, že uslyším zvuk, který mě vyděsí. Jsem tzv. předposraná. Abych se toho strachu zbavila či ho transformovala, gúgluju si bílou paní a její zjevování se mimo republiku. Jedná se o mezinárodní fenomén, klikám, klikám, až mi dojde, že duchové nemají národnost, protože ani strach a běsy nemají žádnou státní příslušnost. Ráno vstávám. Lampa 1 stojí tam, kde včera stála lampa 2. Lampa 2 stojí tam, kde včera stála lampa 1. Nadechnu se a vydechnu. To ještě nemusí nic znamenat. Otevřu okno směřující do zámeckého parku, abych vyvětrala. Nadechnu se, ale skoro mi zaskočí. Tam, kde stál platan, stojí jasan a tam, kde stál jasan, stojí platan. Dobře, možná jen nepoznám stromy. Jdu vařit vodu na čaj. V krabičce čajových sáčků černého čaje je čaj zelený a čaj černý je v krabičce na heřmánek. A tak dále.

Snídám v královské komnatě a zaskočí mi štrůdl. Obraz s jelenem je v místě, kde byl včera ještě jediný zachovaný rám z doby pobývání uherského rodu Serényiů na zámku. Možná jsem se jen v noci nudila? Potom jdu dlouhou chodbou a zahlédnu ji.

Vyrývám do zdi tu irskou větu: „Duchové jsou jako Bůh – patří k věcem, které nejsou vidět, protože tam nejsou. Na rozdíl třeba od prachových roztočů: ti patří k věcem, které nejsou vidět, i když tam jsou.“

3. zastavení – Pověs se na rypadlo!

Pomáhám české Gretě Thunberg sbírat podpisy slavných pod petici za konec uhlí a boj proti klimatické změně. Ten zbytek iluzí, které jsem si dosud hýčkala, bere pomalu, ale jistě za své. Udiví mě reakce slavného teologa, který se obává, že „v této věci není dost kompetentní, aby eventuálně v médiích uváděl všechny důvody pro svůj podpis“.

4. zastavení – Pán Ježíš potkává svou Matku

Sedím před zámeckou kaplí a čekám. Kdo tam pořád hraje? Rozhodla jsem se na lavičce před kaplí sedět, dokud někdo nevyjde ven a neprojeví svoji existenci. Volám mamce. Mami, myslíš, že duchové existují? Už je skoro půlnoc. Pořád ještě hlídkuju. Pořád ještě nikdo nevyšel ven. Pozoruju úplněk a čekám.

5. zastavení – Vyšlapaná čára

Kněžna Marie von Thurn und Taxis byla obdivovatelkou a mecenáškou básníka Rainera Marii Rilkeho, hraběnka Salmová na zámku v Blansku a Rájci Jestřebí ubytovala pisálka Ferdinanda von Saara. A já sedím na pozvání Nadačního fondu Pramen v sídle baronů Thienen-Adlerflycht na zámku v Luhačovicích. Neboli v Luhas Vegas.

Nacházím se v obklopení obrazů malíře Františka Petráka, přemýšlím, jak ho který obraz asi napadlo namalovat a jestli pak při malování mívá pochybnosti, víry myšlenek, myšky. Na malování, hudbě a tanci mě fascinuje, že se to všechno obejde beze slov a může to být stejně intenzivní jako texty.

Stejně jako si dva lidi toho můžou spoustu dát, když chvíli mlčí, jen se dívají nebo pohybují. Aniž by se spojení mezi nimi vypnulo.

6. zastavení – Veronika podává Pánu Ježíši roušku
Kristův obraz se tak zázračně otiskl do roušky, kterou pak sv. Veronika v Římě předala Klementu Římskému. Ve středověku se scéna s Veronikou stala součástí pašijového příběhu a šestým zastavením křížové cesty.

„V Praze se zase něco děje. Na Staroměstském náměstí se ve středu sešli aktivisté, aby protestovali proti katolické církvi. Vadí jim hlavně její přístup k LGBTQ menšinám a klimatické změně. Nově vztyčenému mariánskému sloupu požehnali a vztyčili vedle něj praporec takzvané nebinární Madony. A co že to má být? Ochránkyně aktivistů a aktivistek přece.“

Ano, zní to šíleně, člověk má chuť se jim okamžitě vysmát. Ale já ty lidi znám a vím, že to myslí upřímně. Jim jde opravdu o utlačované, slabé, chromé, trpící. Jsou to lidé, co jsou schopní se zamilovat do stromu a veřejně to přiznat. Přemýšlím, kdy se to stalo, že je trapné nahlas se stavět za cokoli spojované s pravdou, láskou, solidaritou, slabými, chudými, pronásledovanými, přírodou.

Moje páteční beseda na základní škole v místnosti zvané respirium právě byla kvůli koronaviru zrušena. Prý pro bezpečí moje i dětí.

Německo zpřísňuje opatření: ti, kdo cestují z Prahy, smí do Německa pouze, když mají negativní test na koronavirus nebo když půjdou do dobrovolné karantény. A já odsud mám přes Prahu mířit do Německa, kde bude scénické čtení mojí hry Zadejte cíl.

Zadávám si cíl. Musím objet Prahu.

7. zastavení – Pán Ježíš padá pod křížem podruhé
Padnu. Názory. Jsem hrozně unavená z těch všech názorů. Ukunderujeme se tu. Uvědomím si, že jsem zapoměla jít nakoupit a že bych si dala něco sladkého. V Luhačovicích žádný problém, protože zde noční život představuje noční prodej pekárny. Ta peče celou noc a je přímo v centru města. Až do čtyř do rána se tu dají koupit Honzovy buchty, zelný štrúdl, frgál a řezaná pizza. A bratislavské rohlíčky.

S malinovou buchtou si to šinu směrem k Jurkovičovu domu. Slyším hudbu. Nahoře v restauraci Racek to žije. Je tu živá hudba v podobě dua Yarka a Pablo. Nacpu do sebe buchtu a přidám se k tancujícím. Cestou z tančení si koupím v pekárně ještě pečivo na snídani a padám do postele.

Na bílou paní a národnost duchů dnes nemám ani pomyslení.

8. zastavení – U Šímů je blaze

Jdu do hospody U Šímů. Sedíme tu s učitelem Zbyňou, prý přijde i divadelní mág. Úplně jsem za-

pomněla, že je odsud. Mám hlad doslova jako spisovatel, ale půlka jídelníčku už není k mání, vybírám si tedy něco z toho přesnídávkového, který je poměrně předimenzovaný. Ale to je jen zdání, ve skutečnosti mají jen tlačenu a klobásu. V hospodě se hojně nadává na zámek, šlechtu, lidi, co se kamarádí s hrabaty, a u toho všeho pijeme luhačovičké pivo, jehož druhy nesou jména rodu místní šlechty.

Dozvídám se, že Alois byl prý kolaborant, zámek se rozpadá, protože proč by do něj město investovalo, když o něj asi přijde. Vznesu banální dotaz: No ale ten zámek přece patří té šlechtě, kterou okradl kdo? My. No počkej, to jsme nebyli my, ale komunisti. No dobře, tak my, nekomunisti, jsme jim horko těžko vrátili to, co jim patří při restituci. Ale dyť je to jinak, nevěř jim. V zámku je dávno dům dětí a mládeže a tak to má být. Jo a ta jejich dcera, šlechtična, byla v NSDAP! Najdi si to! Rezignuju. Vidím, že Zbyňa si o tom myslí své.

Pak jdeme spolu městem, divadelní mág mi prozrazuje různé informace, například kde si kupuje rajčata a kde je tajný vinný kabinet, který navštěvují i slavní herci na léčení v lázních.

Poté už musím odbočit. Mág ještě procedí: Vy byste ale měla jít na Malenisko, no nic, mějte se hezky.

9. zastavení – Zelinář

Už nevím, kam moc jít, lákají mě půvabné kopce, které jsou v Luhačovicích vidět odevšad, takže má člověk skoro dojem, že je prostě někde na vesnici. A taky že je. Vydám se směrem, kterým jsem se tu ještě nikdy

nevydala. Stoupám kamsi, domky, bytovky, kolem jakéhosi potůčku.

V Luhačovicích jsem si zvykla neustále trhat švestky bez ohledu na to, komu patří. Jsou všudypřítomné a velice tradiční. Jde o tak tradiční záležitost, že jsou až odkudsi z Kavkazu. O expanzi švestek do Evropy se prý zasloužili hlavně Římané, kteří je měli sázet na nově dobytých územích. Díky nim se dostaly na Balkán a odtud pak, během migrací Slovanů, doputovaly údajně i do našich končin.

10. zastavení – Luhatschowitz za Hitlera

Již od 12. září 1939 měli Židé zakázáno vycházet na ulici nebo do veřejné místnosti po osmé hodině večerní pod trestem odvedení do koncentračního tábora.

V důsledku snah o naprosté oddělení židovského obyvatelstva od obyvatelstva arijského byly vytvořeny plány Luhačovic s vyznačenými oblastmi, které byly Židům nepřístupny. Jednalo se především o lázeňský areál, parky, veřejné sady, tenisové kurty, koupaliště a prostranství u přehrady.

Děti z chudých městských německých rodin se v době Protektorátu Čechy a Morava posílaly do českých zemí na zotavení (tzv. Kinderlandverschickung). Jedním z měst, které se těšily takové radosti, byly kromě Teplic nad Bečvou a Bystřice pod Hostýnem také Luhačovice.

Pobyt a prostředí v táborech mělo paramilitární charakter, takže lze očekávat, že děti se velmi rychle vyléčily. Vzniklá animozita a exhibice okupačního

pocitu nadřazenosti pak vedla k několika násilným incidentům, ale i otevřené spolupráci. Překvapivá tak není skutečnost, že tábory využívaly služeb protektorátních živnostníků, jako spíše poměrně velká otevřenost, spolupráce a horlivost českých živnostníků, které jinak zcela kontrastují s přísnou izolací dětí od místních obyvatel.

Přijíždí V. a navařil mi na 4 dny. Koupil spoustu pepře a jiného koření. Vyšlapeme na Malenisko a k Jezírku lásky.

11. zastavení – Co by kdyby

Jsem na masáži. Nejdříve mi na záda spadla nahrátá slatina a teď mi po nich rejdí ruce paní wellnesačky. (Přemýšlím, jaký je opak slova wellness.) Nezděráhá se mi projet lecjakou energetickou dráhu, mne mi i uši, krk mi vytahuje z těla. Je to příjemné, řekla bych až vášnivě. Užívám si ten pocit, kdy moje tělo jen tak je a je v pořádku. Někdo se o něj stará a já si chvíli nevyčítám, že můžu za jeho neduhy.

Další oblíbenou animací mé hlavy je, jak by to v Luhas Vegas asi vypadalo, kdyby brněnský architektu Jurkovičovi nezačali závidět kšefty a nechali ho tu postavit to, co navrhl – tedy dokončit jeho holistický lázeňský architektonický koncept. Jak krásný to tu mohlo být, kdyby ega jiných nezačala tahat za tehdejší developerské nitky.

Co se v těchto místnostech asi dělo dřív, když tu byla dětská léčebna? Leckdo, kdo se tu kdysi léčil, sem prý doteď jezdí zavzpomínat. A recepční říkají, že občas slyší i dětský pláč. O dům navržený slavným archi-

tektem Fuchsem (stejně jako celá Bílá čtvrť) rodina Martínků přišla hned dvakrát.

Poprvé za druhé světové války, a když jej po skončení války znovu začali budovat a zvelebovat, přišel rok 1948 a opět se z hodiny na hodinu stěhovala celá rodina i s dětmi pryč. Z prvotřídního prvorepublikového penzionu se stala na dlouhá desetiletí lázeňská dětská léčebna. Dnes webové stránky hotelu zvěstují: Zajiďte úslužnost první republiky.

12. zastavení – Vila Ticho

Volný pokoj ve vile Ticho, zahlédla jsem na plakátu, který mají Petrákovi zasklený na chodbě domu, kde bydlí. Ten nese jméno vznešené vily a je plný obrazů – těch, které zapisuje Blanka, a těch, které maluje Franta (jeden si koupím).

Gúgluju něco o očním lékaři Karlovi, který odešel do Chicaga, jediného ze dvou přeživších, kteří z rozsáhlé rodiny Tichových zůstali naživu. Jejich kořeny sahají až do Boskovic, kde jsem se narodila i já. Zcela jistě bádám špatně, protože tenhle oftomolog se jmenuje Benjamin Ticho, ne Karel. Jsem v hlubinách internetu, který dnes slouží k brouzdání, a mimo jiné taky práskání.

Například když si pacient stěžuje na svého lékaře, který mu zoperoval levé oko místo pravého. (Poté, co lékař zjistil, že operaci provedl na špatném oku, vrhl se na zákrok oka správného, ovšem bez anestezie.)

Proč proboha trávím čas svého života tím, že si čtu o nepodařených očních operacích? Dostala jsem z toho tik!

13. zastavení – Pavilon Les

Poslední dobou moje noční snění probíhá ve formě podivných slovních spojení. Dnes jsem se probudila s těmito slovy na jazyku: „PAVILON LESA.“ Představuji si místo, které je krásné, přirozené, různorodé, rostou tu jehličnany i listnáče, je tu studánka, ze které prýští čistá lahodná voda.

Když projdeš touhle pasekou, dostaneš se k houštině. Vypadá děsivě, nepropustně, vypadá, že se jí nebudeš moct prodrat, ale věř mi, jde to. V místech, kde si budeš připadat nejztracenější, se objeví takový malý průsek, úzký tak akorát, abys mohl projít. Tím projdi, zažij ticho, jako v laboratoři těsně před vynalezením něčeho převratného a nečekaného, zataj dech a pak se z hlubokých plic nadechni.

Avyjdi ven, na palouk, jako nový člověk, přitom úplně stejný jako předtím. Přejdu palouk a jsem u Jezírka lásky.

P.S. V roce 2015 na milánském Expu Česko vystavilo pavilon lesa, jehož součástí byl mimo jiné záhon konvalinek, sud piva, sochy ptáků a Laboratoř ticha.

14. zastavení – Nevíme

Nevíme, co bude naše další, či poslední zastavení. Víme jen, že teď zrovna žijeme. Vyšlapaná čára.

Tímto děkuji Nadačnímu fondu Pramen za literární rezidenci. Děkuji také badatelkám Blance Petrákové a Radce Šustrové, jejichž práce jsem během pobytu četla a čerpala z nich.

Nadační fond
Pramen Luhačovice
Pramen Luhačovice
Foundation

www.pramenluhacovice.cz

THIENEN * SERÉNYI
SPRÁVA MAJETKU THIENEN - SERÉNYI S.R.O.

Tereza Semotamová
Dumka

ARCHA

Δ R C H Δ

www.nakladatelstviarcha.cz

Nadační fond Pramen Luhačovice

Nadační fond Pramen vznikl za účelem podpory rozvoje otevřené občanské společnosti v Luhačovicích a okolí. Kromě jiných aktivit pořádá na zámku Luhačovice literární rezidence a vydává drobná díla vzniklá v rámci rezidenčního pobytu. Fond tak navazuje na tradici působení významných spisovatelů, básníků a jiných umělců v Luhačovicích.

Nadační fond
Pramen Luhačovice
Pramen Luhačovice
Foundation

THIENEN • SERÉNYI

SPRÁVA MAJETKU THIENEN - SERÉNYI S.R.O.

ARCHA
Δ R C H Δ

Edice
literární
rezidence
Luhačovice

Tereza Semotamová

Dumka

Tereza Semotamová (*1983 Boskovice) je česká spisovatelka, překladatelka z němčiny a autorka rozhlasových her. Vystudovala scenáristiku a dramaturgii na JAMU, kde posléze vyučovala tvůrčí psaní, a germanistiku na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Se svým prvním samostatným existenciálním románem *Ve skříni* (2018) se prezentuje na besedách a autorských čteních v České republice i v zahraničí.